

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ ДЕРЖАВИ: НЕДОЛІКИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ

Аналізуються законодавчо закріплені дефініції такого поняття, як «правоохоронні органи», визначаються їх основні недоліки та суперечності. Досліджуються наукові підходи до розуміння даного поняття, в межах яких виокремлюється функціональний, діяльнісний підходи, а також підхід, в основі якого лежить специфічне коло завдань, виконання яких покладається на правоохоронні органи. На основі проведеного дослідження формулюється авторська дефініція поняття «державні правоохоронні органи».

Ключові слова: державні органи, правозастосовна функція, правоохоронна система, правоохоронна функція, правоохоронний орган, правоохоронний орган спеціального призначення, система правоохоронних органів, спеціальне правоохоронне формування.

Анализируются законодательно закреплённые дефиниции такого понятия, как «правоохранительные органы», определяются их основные недостатки и противоречия. Исследуются научные подходы к пониманию данного понятия, в пределах которых выделяется функциональный, деятельностный подходы, а также подход, в основе которого лежит специфический круг задач, выполнение которых возлагается на правоохранительные органы. На основе проведённого исследования формулируется авторская дефиниция понятия «государственные правоохранительные органы».

Ключевые слова: государственные органы, правоприменительная функция, правоохранительная система, правоохранительная функция, правоохранительный орган, правоохранительный орган специального назначения, система правоохранительных органов, специальное правоохранительное формирование.

The legally established definitions of such a concept as "law enforcement agencies" are analyzed, their main shortcomings and contradictions are determined. Scientific approaches to the understanding of this concept are studied, within which the functional, activity approaches are singled out, as well as the approach, which is based on a specific range of tasks, the implementation of which is entrusted to law enforcement agencies. On the basis of the conducted research the author's definition of the concept "state law enforcement agencies" is formulated.

Key words: state bodies, law enforcement function, law enforcement system, law enforcement function, law enforcement body, special purpose law enforcement body, law enforcement system, special law enforcement formation.

Актуальність. Як свідчить проведене нами дослідження, поняття «правоохоронний орган» («правоохоронні органи») є одним із найбільш вживаних в національному законодавстві. Зокрема, контекстний аналіз законодавчої бази показав, що він зустрічається в тексті більш як 5 тисяч нормативно-правових актів різної юридичної сили. Однак, незважаючи на таку популярність, законодавець й досі не спромігся офіційно закріпити його універсальну дефініцію. Зустрічається цей термін також і в Конституції України. Так, згідно ч. 3 ст. 17 Основного Закону, «Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом» [1]. Однак, Конституція прямо не називає жоден державний орган «пра-

воохоронним». Більше того, вона не містить навіть приблизного переліку ознак, за якими той чи інший орган може бути віднесений до правоохоронних.

У зазначених умовах цілком закономірно виникає необхідність у проведенні більш детального наукового аналізу нормативно-правових актів, в яких закріплена дефініція «правоохоронних органів держави», їх співставлення та порівняння між собою, а також із загальноприйнятими науковими поглядами на сутність, зміст і правову природу такого елемента національної правоохоронної системи, як правоохоронні органи, **що і є основною метою даної наукової публікації.**

Виклад основного матеріалу. Вперше офіційно термін «правоохоронні органи» був закріплений в Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993 р. Зокрема, ст. 1 початкової редакції Закону до правоохоронних органів відносила «органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, митні органи, органи охорони державного кордону, органи державної податкової служби, державної контрольно-ревізійної служби, рибохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» [2]. За більш як чверть століття існування Закону, закріплене в ньому визначення правоохоронних органів зазнало деяких змін: замість ОВС з'явилися органи НПУ; замість органів ДПС – органи доходів і зборів; замість органів державної контрольно-ревізійної служби – органи державного фінансового контролю; з переліку правоохоронних органів було виключено митні органи, натомість доповнено органами Військової служби правопорядку у ЗСУ, НАБУ, органами і установами виконання покарань, слідчими ізоляторами [3].

Однак, не зважаючи на всі внесені зміни та доповнення, законодавець так і не спромігся усунути основний недолік даного визначення і зробити його більш універсальним. Та обставина, що у ньому детально перераховуються одні правоохоронні органи, а щодо інших лише зазначається, що вони повинні здійснювати «правозастосовні або правоохоронні функції», стала приводом не тільки для наукових дискусій, але й для неодноразових звернень до КСУ.

Наступна спроба законодавця офіційно закріпити визначення «правоохоронних органів» була зроблена в Законах України «Про основи національної безпеки України» та «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави». І хоча обидва Закони були прийняті одночасно – 19.06.2003 р., однак у них були закріплені принципово різні визначення правоохоронних органів. Так, наприклад, ст. 1 першого Закону до правоохоронних органів відносила «органи державної влади, на які Конституцією і законами України покладено здійснення правоохоронних функцій» [4], а ст. 1 другого Закону – «державні органи, які відповідно до законодавства здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» [5].

Звісно, на відміну від визначення правоохоронних органів, яке було закріплене в Законі 1993 р., наведені вище визначення є більш уніфікованими та універсальними. Водночас, й досі залишається незрозумілою логіка законодавця, який настільки суперечливо підійшов до офіційного закріплення функціональної спрямованості правоохоронних органів. І хоча 08.07.2018 р. обидва Закони втратили чинність [6], однак закріплені в них протиріччя щодо визначення правоохоронних органів понад 15 років були темою багатьох наукових досліджень і політичних дискусій.

Відсутність єдиного тлумачення поняття «правоохоронний орган» у профільних законах негативно позначилось на якості законодавчого регулювання правоохоронної діяльності в цілому, породило цілу низку суперечностей, плутанину та неузгодженість. Так, якщо проаналізувати нормативно-правові акти, у яких визначається адміністративно-правовий статус окремих правоохоронних органів, то можна помітити, що лише в деяких із них міститься пряма вказівка на приналежність того чи іншого органу до правоохоронних. Зокрема, це:

– Ст. 1 Закону України «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 р. Цікаво, що в початковій редакції зазначеної статті СБУ визначалась як «державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України» [7]. Однак, сучасна редакція Закону визначає СБУ вже як «державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України». Дослівний аналіз наведеної законодавчої трансформації дає підстави для висновку, що законодавець вбачає суттєву різницю між такими поняттями, як «правоохоронний орган» і «орган з правоохоронними функціями». Звісно, різниця між ними існує. Як відомо, виконання державним органом правоохоронних функцій є основною ознакою, яка дозволяє віднести його до системи правоохоронних органів держави. Іншими словами, всі правоохоронні органи виконують правоохоронні функції, однак не всі органи, які виконують такі функції, є правоохоронними. Виходячи з викладеного, вважаємо що внісши зміни до ст. 1 Закону України «Про Службу безпеки України», законодавець безпідставно звужив сферу повноважень СБУ.

– Ст. 1 Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» від 7.03.2002 р., згідно якої військова служба правопорядку у ЗСУ є *«спеціальним правоохоронним формуванням у складі ЗСУ ...»* [8]. На наш погляд, використання терміну «спеціальне правоохоронне формування» для окреслення адміністративно-правового статусу Військової служби правопорядку у ЗСУ є необґрунтованим, оскільки на сьогодні жоден нормативно-правовий акт не передбачає подібної форми організації діяльності державних інституцій.

– Ст. 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 р., згідно якої НАБУ є *«державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових»* [9]. Це один із небагатьох випадків, коли законодавець, на нашу думку, чітко та лаконічно окреслив адміністративно-правовий статус НАБУ, віднісши його до системи правоохоронних органів держави.

– Ст. 6 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» від 3.04.2003 р., згідно якої ДПС є *«правоохоронним органом спеціального призначення ...»* [10]. Аналіз наведеного визначення дає підстави зробити два зауваження. Перше стосується обґрунтованості і доцільності віднесення ДПС до органів спеціального призначення. Друге, – вживання в різних законах різних назв для позначення таких органів: органи охорони державного кордону (в Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів») і Державна прикордонна служба (в Законі України «Про Державну прикордонну службу України»). Очевидно, що такий підхід вносить неясність і плутанину при визначенні компетенції та сфери повноважень різних правоохоронних інституцій. До-речі, останнє зауваження в повній мірі стосується також і Державної фіскальної служби України [11], яка в Законі «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» згадується як «органи доходів і зборів» [3].

– Ст. 6 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» від 23.06.2005 р., згідно якої ДКВС *«здійснює правозастосовні та правоохоронні функції»* [12]. Як бачимо, законодавець прямо не називає ДКВС правоохоронним органом, а лише виокремлює зі сфери її повноважень правоохоронні функції. Як ми уже зазначали вище, в даному випадку такий підхід є необґрунтованим, оскільки він не дозволяє в повній мірі розкрити соціальну роль і призначення цього правоохоронного органу. На підтвердження даного висновку можна навести ще один аргумент. Річ у тім, що Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» до правоохоронних органів відносить «установи виконання покарань» та «слідчі ізолятори» [3], які, згідно Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», входять до структури ДКВС. Таким чином, всі інші структурні підрозділи ДКВС, в тому числі кримінально-виконавчої інспекції та воєнізовані формування, за логікою законодавця, не можуть бути віднесені до правоохоронних органів, що, на нашу думку, є нелогічним і необґрунтованим. У зв'язку з викладеним, вважаємо, що в Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» замість таких правоохоронних органів, як «органи і установи виконання покарань» та «слідчі ізолятори», більш доцільно вживати назву «ДКВС».

– Ст. 89 Лісового кодексу України від 21.01.1994 р., згідно якої державна лісова охорона здійснює *«охорону і захист лісів на території України»* і *«має статус правоохоронного органу»* [13]. Аналогічне положення продубльовано також і в п. 1 «Положення про державну лісову охорону» [14].

Правоохоронний статус решти органів, які безпосередньо згадуються в ст. 1 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», офіційно не підтверджений, оскільки профільні законодавчі акти, в яких закріплено їх адміністративно-правовий статус, не містять прямої вказівки на їх приналежність до правоохоронних органів держави. Зокрема, це стосується прокуратури [15], НПУ [16], Державної фіскальної служби [11], органів державного фінансового контролю [17], а також органів рибохорони [18].

Ми вважаємо, що такий непослідовний та неузгоджений підхід законодавця до нормативно-правового врегулювання системи правоохоронних органів держави є неприйнятним. Він не лише негативно впливає на рівень правової і соціальної захищеності працівників таких органів, але й породжує численні колізії під час застосування положень суміжних нормативно-правових актів. Найбільш оптимальним варіантом усунення зазначеного недоліку ми вважаємо: по-перше, законодавче закріплення системи правоохоронних органів держави із чітким визначенням критеріїв віднесення органу до тієї чи іншої категорії; по-друге, внесення змін і доповнень до профільних законодавчих актів, які спрямовані на офіційне надання їм статусу відповідних правоохоронних органів.

Відразу ж зауважимо, що практична реалізація наведених вище пропозицій неможлива без формулювання максимально уніфікованого та універсального визначення «правоохоронних органів».

Отже, законодавство не містить офіційно закріпленої дефініції поняття «правоохоронний орган». Не кращою є ситуація і в юридичній літературі, аналіз якої свідчить про широку розмаїтість наукових поглядів на це питання. Нажаль, обмежений обсяг даної наукової статті не дозволяє нам детально зупинитись на їх аналізі, тому виникає необхідність в їх уніфікації та систематизації.

В результаті аналізу численних наукових джерел ми прийшли до висновку, що в основі більшості сучасних дефініцій поняття «правоохоронні органи» лежить так званий *функціональний підхід* до розуміння їх сутності та правової природи, найбільш характерною рисою якого є зосередження уваги на правоохоронній функції, як визначальній функції в діяльності того чи іншого органу.

Типовим прикладом такого підходу є дефініція «правоохоронних органів», яка спочатку була сформульована С. Лиховою, а згодом, з невеликими поправками, продубльована багатьма іншими науковцями. Так, до правоохоронних органів пропонується відносити «всі державні органи, а також громадські організації, які наділені хоча б якимось правоохоронними функціями» (повноваженнями) [19, с. 74; 20, с. 71]. На основі функціонального аспекту будують свої визначення й інші науковці. Зокрема, правоохоронні органи визначаються ними як «державні органи, основною (спеціальною) функцією яких є охорона законності, забезпечення правопорядку, боротьба зі злочинністю та іншими правопорушеннями» [21, с. 192]; або як «органи, які поряд із другорядними (допоміжними) виконують кілька головних правоохоронних функцій, які є визначальними в їх діяльності» [22, с. 79] тощо.

Основною вадою наведених визначень, на нашу думку є те, що в більшості з них використовуються такі поняття, як головні (основні, спеціальні) та допоміжні (другорядні) правоохоронні функції. Водночас, які саме правоохоронні функції необхідно відносити до кожної з цих груп – питання спірне. У зв'язку з цим, наведені вище визначення мають переважно науково-теоретичну цінність, оскільки їх практично не можливо імплементувати в нормотворчу діяльність.

Не менш поширеним підходом до визначення дефініції такого поняття, як «правоохоронні органи», є *діяльнісний підхід*, в основі якого лежить така категорія, як «правоохоронна діяльність». Так, наприклад, О.В. Тюріна зазначає, що «критерієм виділення і віднесення державних органів до правоохоронних органів є державна правоохоронна діяльність, яка одночасно виступає системоутворюючим чинником, що об'єднує правоохоронні органи в цілісну систему» [23, с. 7]. На нашу думку, наведений вище підхід до розуміння сутності правоохоронних органів теж не позбавлений недоліків. Річ у тім, що сучасне розуміння правоохоронної діяльності, як справедливо відмічається в літературі, «виходить за межі діяльності лише правоохоронних органів», оскільки «окремі її функції виконують законодавча та виконавча гілки влади, президентські органи, інститути громадянського суспільства тощо» [24, с. 147].

Третій підхід до розуміння сутності правоохоронних органів найбільш поширений і, на нашу думку, найбільш обґрунтований. В його основі лежить *специфічне коло завдань, виконання яких покладається на правоохоронні органи*. Як справедливо з даного приводу зазначав В.П. Бож'єв, «правоохоронні органи утворюють певним чином відособлену за ознакою професійної діяльності самостійну групу органів держави, які мають свої чітко визначені завдання» [25]. Таким чином, *саме завдання і цільову спрямованість діяльності тих чи інших органів слід вважати основним критерієм, який дозволяє відносити їх до правоохоронних органів держави*.

Однак, проаналізувавши наукову літературу, ми помітили надзвичайно велику варіативність визначень «правоохоронних органів», яка дозволила нам визначити *в межах зазначеного підходу два відносно самостійні напрями*.

Представники першого напрямку обґрунтовують *«вузький» підхід* до розуміння сутності та призначення правоохоронних органів. Найбільш типовим прикладом такого підходу є дефініція, сформульована М.І. Мельником та М.І. Хавронюком, які до правоохоронних органів пропонують відносити «лише ті державні органи, які, діючи в межах кримінально-процесуальної чи адміністративної процедури, ведуть боротьбу зі злочинністю та правопорушеннями, що тягнуть юридичну відповідальність винятково у сфері публічного права» [26, с. 32]. Схожі визначення можна зустріти й в інших джерелах. Зокрема, до правоохоронних органів науковці відносять «державні органи і громадські організації, які ... покликані забезпечити законність і правопорядок, захист прав і інтересів громадян, трудових колективів, суспільства і держави, попереджувати, припи-

няти правопорушення й застосовувати заходи державного примусу чи громадського впливу до осіб, які порушили законність і правопорядок» [28, с. 29]; або «державні органи, які спеціально створені для боротьби зі злочинністю і яким з цією метою надані повноваження застосовувати передбачені законом заходи примусу і перевиховання щодо правопорушників» [29, с. 53] тощо.

Проаналізувавши наведені вище та інші подібні дефініції, ми прийшли до висновку, що основним їх недоліком є згадка лише про деякі, найбільш популярні напрями правоохоронної діяльності. Відтак, в результаті їх імплементації в чинне законодавство за межами правоохоронної системи може залишитись ціла низка органів, на які покладається виконання завдань, що не згадуються у тій чи іншій дефініції.

Представники другого напрямку, навпаки, розглядають завдання правоохоронних органів занадто «широко». Так, наприклад, Б.Г. Баланик до правоохоронних органів відносить «спеціальні органи держави, які покликані охороняти правові норми» [30, с. 20]. Досить широко правова природа правоохоронних органів відображена також у дефініціях інших науковців, які пропонують до них відносити «спеціально уповноважені державні органи, які забезпечують додержання та реалізацію прав і свобод громадян, законності та правопорядку ...» [24, с. 149]; або ж «спеціальні державні органи, основним компонентом юрисдикції (визначеної законом компетенції) яких виступають правоохоронні повноваження, котрі спрямовані на охорону права, прав і свобод людини і громадянина та інших об'єктів правової охорони» [31, с. 32].

На нашу думку, найбільш суттєвою вадою широкого підходу є те, що він фактично не розкриває специфічну правову природу правоохоронних органів, у зв'язку з чим практично не можливо повести їх відмежування від інших органів державної влади. Адже, по-суті, діяльність всіх державних органів в кінцевому рахунку спрямована на «забезпечення реалізації певних прав і свобод громадян», однак не всі вони є правоохоронними.

«Широкий» та «вузький» підходи до розуміння сутності та призначення правоохоронних органів можна вважати основними, базовими. Саме до них тяжіє більшість обґрунтованих в літературі дефініцій аналізованого поняття. Однак, ми все ж таки вважаємо, що «правда лежить посередині», тобто між широким та вузьким підходом.

Саме таку точку зору відстоює О.М. Бандурка, сформульовану дефініцію якого не можна віднести ані до широкого, ані до вузького підходу. На його думку, до правоохоронних органів необхідно відносити «функціонуючі в суспільстві і державі установи й організації, основним завданням діяльності яких є забезпечення законності, боротьби зі злочинністю й іншими правопорушеннями» [32, с. 8]. Запропоноване О.М. Бандуркою визначення правоохоронних органів у цілому слід вважати уніфікованим і таким, що в достатній мірі розкриває сутність і правову природу правоохоронних органів. Однак, на нашу думку, воно теж потребує деякого удосконалення та уточнення змісту.

Висновки. Проаналізувавши наукову літературу та чинне законодавство, ми прийшли до висновку, що під державними правоохоронними органами найбільш доцільно розуміти наділені державно-владними повноваженнями у сфері охорони правопорядку органи державної влади, адміністративно-правовий статус, організація та порядок діяльності яких визначаються законом, і основним завданням діяльності яких є охорона конституційного ладу, інтересів суспільства і держави, прав, свобод і законних інтересів громадян від протиправних посягань, зміцнення законності, забезпечення публічної безпеки та порядку, протидія корупції, запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів й інших правопорушень.

Сформульована нами дефініція є максимально уніфікованою і, водночас, містить у собі найбільш суттєві вимоги, яким мають відповідати всі без винятку державні правоохоронні органи. Більше того, завдяки універсальному характеру, а також відсутності загальнотеоретичних і оціночних понять, вона успішно може використовуватись в правотворчій діяльності, допоможе внести ясність та однозначність у розуміння сутності та правової природи державних правоохоронних органів, а також усунуть цілу низку законодавчих колізій і прогалин.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 14.
2. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 11, ст. 50.
3. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року із змінами та доповненнями в редакції від 05.08.18 : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.

4. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19.06.2003 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 39, ст.351.
5. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави Закон України від 19.06.2003 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 46, ст.366.
6. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241
7. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 27, ст.38.
8. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України : Закон України від 7 березня 2002 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 32, ст.225.
9. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 року // Відомості Верховної Ради, 2014, № 47, ст.2051.
10. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 3 квітня 2003 року // Відомості Верховної Ради України, 2003, № 27, ст.208.
11. Про Державну фіскальну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>.
12. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23 червня 2005 року // Відомості Верховної Ради України, 2005, № 30, ст.409.
13. Лісовий Кодкс України від 21 січня 1994 року. Введений в дію Постановою Верховної Ради України № 3853-XII від 21.01.94 // Відомості Верховної Ради України 1994, № 17, ст.100.
14. Про затвердження Положення про державну лісову охорону : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. N 976 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2009-%D0%BF>.
15. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12.
16. Про Національну поліцію: Закон України від 2.07.2015 // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379.
17. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26 січня 1993 року в редакції Закону від 27.01.2018 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12/ed20180127/conv>.
18. Про затвердження Положення про органи рибохорони Державного агентства рибного господарства України : Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 19.01.2012 № 26 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0379-12>.
19. Лихова С. Про визначення поняття „правоохоронні органи” // Радянське право. – 1984. – № 11. – С. 74-76.
20. Осадчий В. Правоохоронні органи як суб’єкти кримінально-правового захисту // Право України. – 1997. – № 11. – С. 71-72.
21. Большой энциклопедический словарь. В 2-х т. – М.: Сов. энциклопедия, 1991. — Т. 2. – 768 с.
22. Пікуля Т. О. Правоохоронні органи в механізмі держави України (теоретико-правові питання функціонування) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Т. О. Пікуля. – К., 2004. – 20 с.
23. Тюріна О.В. Сучасні системи правоохоронних органів (порівняльно-правове дослідження): Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. – К., 2001. – 18 с.
24. Загуменна Ю.О. Правоохоронні органи: поняття, ознаки, функції, особливості діяльності // Право і безпека. № 3 (35) 2010. - С. 145-151.
25. Правоохранительные органы Российской Федерации : учеб. для высш. юрид. учеб. заведений и юрид. ф-тов / [В. Н. Аргунов, В. К. Бобров, В. П. Божьева и др. ; под ред. В. П. Божьева ; рец. В. Б. Алексеев]. – 3-е изд., испр. и доп. – М. : Спарк, 2000. – 415 с.
26. Мельник М.І. Правоохоронні органи та правоохоронна діяльність : навч. посіб. / М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. – К.: Атіка, 2002. – 576 с.
27. Семенов В. М. Правоохранительные органы в СССР. – М.: Юридическая литература, 1990 – 397 с.

28. Осадчий В. І. Проблеми кримінально-правового захисту правоохоронної діяльності] : дис... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / Осадчий Володимир Іванович ; Національна академія внутрішніх справ України. - К., 2004. – 469 с.
29. Тевлін Р. Про поняття «правоохоронні органи» у широкому та вузькому розумінні / Р. Тевлін // Радянське право. – 1985. – № 7. – С. 51–54.
30. Баланик Б. Г. Общественный порядок как объект охраны советской милиции // Права и свободы граждан и роль милиции в их обеспечении: Сборник науч. трудов МВШМ МВД СССР. – М.: МВД СССР, 1981. – С. 15-26.
31. Горінецький Й.І. Правоохоронна функція держав Центральної Європи: теоретичні і практичні аспекти: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук Спеціальність 12.00.01. – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень - Київ. – 2005.
32. Судебные и правоохранительные органы Украины: Учебник / Под ред. Проф. А.М. Бандурки. – Харьков: Университет внутренних дел, 1999. – 350 с.

УДК 349.22

ПАНЧЕНКО М.В.

ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГІДНОЇ ПРАЦІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Стаття присвячена з'ясуванню концептуальної сутності принципів функціонування правового механізму забезпечення гідної праці державних службовців в Україні. Автором аналізуються актуальні науково-методологічні підходи до розуміння вченими поняття «принципи права», уточнюються сутність мети та завдань функціонування правового механізму забезпечення гідної праці держслужбовців, на основі чого узагальнюється наукова думка про сутнісний зміст досліджуваних принципів. Особлива увага приділяється дослідженню підходів вчених до розуміння видів принципів права, на основі чого автор структурує виявлені ним принципи функціонування правового механізму забезпечення гідної праці держслужбовців у відповідні групи принципів.

Ключові слова: *гідна праця, державні службовці, забезпечення, правовий механізм, принципи права.*

Статья посвящена выяснению концептуальной сущности принципов функционирования правового механизма обеспечения достойного труда государственных служащих в Украине. Автором анализируются актуальные научно-методологические подходы к пониманию учёными понятия «принципы права», уточняются сущность цели и задач функционирования правового механизма обеспечения достойного труда госслужащих, на основе чего обобщается научная мысль о сущностном содержании исследуемых принципов. Особое внимание уделяется анализу подходов учёных к пониманию видов принципов права, на основе чего автор структурирует обнаруженные им принципы функционирования правового механизма обеспечения достойного труда госслужащих в соответствующие группы принципов.

Ключевые слова: *государственные служащие, достойный труд, обеспечение, правовой механизм, принципы права.*

© ПАНЧЕНКО М.В. – кандидат юридичних наук, адвокат